

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра _____
«Затверджую»

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Сторінка 1 з 4

Завідувач кафедри
Шашин О.М.
« 12 » вересня 2022 р.

Розробник силябуса
Коледич О.І.

СИЛАБУС
АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ
(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: <u>017</u>
2) Навчальний рік: 2022/2023
3) Освітній рівень: перший рівень вищої освіти (бакалавр)
4) Форма навчання: <u>денна, заочна</u> , дуальна, дистанційна, змішана
5) Галузь знань: 01 ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 017 «Фізична культура і спорт»
8) Статус освітньої компоненти: (обов'язкова чи вибіркова) <u>обов'язкова</u>
9) Семестр: I, II
11) Контактні дані викладача: (зазначається посада, вчений ступінь, ПІБ викладача, корпоративна адреса електронної пошти, телефон, посилання на сторінку викладача на сайті КНУБА) ст. викл. <u>О.І. Коледич</u> , м/т. (050) _____
12) Мова викладання: українська
13) Пререквізити (дисципліни-попередники, які необхідно вивчити, щоб слухати цей курс): біологія, генетика, хімія, екологія, вступ до спеціальності.
14) Мета курсу: ознайомлення здобувачів освіти з основами анатомії людини, оволодіння навичками застосування анатомічного аналізу роботи пасивної і активної частин опорно-рухового апарату, оцінки стану всіх органів і систем організму, усвідомлення специфіки анатомічної основи рухів і положень тіла людини (співвідношення його частин, їх взаєморозташування), вивчення анатомічної характеристики рухів і положень тіла у зв'язку з потребами спортивної, професійної, побутової і інших видів практичної діяльності.

15) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
1.	ПРН1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.	Опитування, поточні та підсумкові контрольні	Лекції, практичні заняття (семінари),	ІК ЗК 1.6.12 ФК 1.3.13.14

15) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
1.	ПРН1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.	Опитування, поточні та підсумкові контрольні роботи, Доповіді, тестування, практична перевірка, метод самоконтролю та самооцінки, залік	Лекції, практичні заняття (семінари), консультації,	ІК ЗК 1,6,12 ФК 1,3,13,14
2.	ПРН2. Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.			ІК ЗК 1,6,12 ФК 1,3,13,14
	ПРН4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.			ІК ЗК 1,6,10,12 ФК 5,7,14
	ПРН5. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.			ІК ЗК 1,2,4,6,9,12 ФК 1,3,10,14
	ПРН6. Мати базові знання з проведення досліджень проблем фізичної культури і спорту, підготовки та оформлення наукової праці.			ІК ЗК 1,3,5,6,12 ФК 1,5,7,14
3.	ПРН9. Демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення.			ІК ЗК 1,4,6,8,9,10,11,12 ФК 1,3,5, 10,14
4.	ПРН10. Оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи.			ІК ЗК 5,6,8,12 ФК 1,3,5,7,10,14
5.	ПРН14. Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом.			ІК ЗК 1,3,6,12 ФК 3,5,7,14
	ПРН15. Визначати функціональний стан організму людини та обґрунтовувати вибір засобів профілактики перенапруження систем організму осіб, які займаються фізичною культурою і спортом.			ІК ЗК 1,4,11,12 ФК 1,3,4,5,7,8,14
	ПРН20. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.	ІК ЗК 8,12 ФК 2,3,13,14		

6.	ПРН21. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.			ІК ЗК 1,2,5,6,8,9,10,11,12 ФК 1,3,5,7,10,13,14

16) Структура курсу:

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумко- вого контролю
22	32		Контрольна робота	186	іспит
Сума годин:				240	
Загальна кількість кредитів ECTS				8	
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:				54	

17) Зміст курсу: (окремо для кожної форми занять – Л/Пр/Лаб/ КР/СРС)

Лекції:

Змістовий модуль 1. Морфологія як наука (14 г.)

- Лекція 1. Вступ до анатомії людини.
- Лекція 2. Організм як цілісна, відкрита, саморегулююча система.
- Лекція 3. Клітина - структурно-функціональна одиниця живого.
- Лекція 4. Епітеліальні тканини.
- Лекція 5. Тканини внутрішнього середовища.
- Лекція 6. М'язові тканини.
- Лекція 7. Нервова тканина.

Змістовий модуль 2. Остеологія (16 г.)

- Лекція 8. Кістка як орган.
- Лекція 9. Скелет голови.
- Лекція 10. Скелет тулуба.
- Лекція 11. Скелет верхньої кінцівки.
- Лекція 12. Скелет нижньої кінцівки
- Лекція 13. Артросиндесмологія
- Лекція 14. Перервні з'єднання кісток
- Лекція 15. Неперервні з'єднання кісток

Змістовий модуль 4. Кардіологія. Спланхнологія (16 г.)

- Лекція 16. Серцево-судинна система.
- Лекція 17. Лімфатична система.
- Лекція 18. Органи кровотворення та імунна система.
- Лекція 19. Система органів газообміну.
- Лекція 20. Травна система.
- Лекція 21. Сечова система.
- Лекція 22. Чоловіча статева система.
- Лекція 23. Жіноча статева система.

Змістовий модуль 5. Ендокринологія (14 г.)

- Лекція 24. Гіпофіз.
- Лекція 25. Щитоподібна залоза. Прищитоподібні залози.
- Лекція 26. Підшлункова залоза.
- Лекція 27. Надниркові залози.
- Лекція 28. Статеві залози.
- Лекція 29. Епіфіз.
- Лекція 30. Тимус.

Змістовний модуль 6. Неврологія (15 г.).

Лекція 31.Нервова система.

Змістовний модуль 7. Естезіологія (15 г.).

Лекція 32.Сенсорні системи.

Практичні заняття (семінари):

№ з/П	Тематика практичних занять	К-ть годин
1.	Основи міології. 1. Дайте визначення поняттю “міологія”. 2. Наведіть основні принципи класифікації м’язів. 3. Характеристика функціонування м’язів. 4. Методологія досліджень у міології. 5. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
2.	Гістологія м’язових тканин. 1. Проаналізуйте особливості будови різних типів м’язових тканин. 2. Охарактеризувати гладку м’язову тканину. 3. Охарактеризувати скелетну м’язову тканину. 4. Охарактеризувати гладку міокард. 5. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
3.	М’яз як орган. 1. Визначення м’язу як органу. 2. Основні види м’язів людини. 3. Охарактеризувати типи роботи м’язів. 4. Дайте означення синапсу. 5. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
4.	М’язи голови. 1. Загальна характеристика м’язів голови. 2. Охарактеризувати мимічні м’язи. 3. Охарактеризувати жувальні м’язи. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
5.	М’язи шиї. 1. Загальна характеристика м’язів шиї. 2. Дати характеристику поверхневим м’язам шиї. 3. Охарактеризувати глибокі м’язи шиї. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
6.	М’язи грудей. 1. Характеристика м’язів грудей. 2. Охарактеризувати поверхневі м’язи грудей. 3. Надати характеристику глибоким м’язам грудей. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
7.	М’язи спини. 1. Загальна характеристика м’язів спини. 2. Виконайте характеристику поверхневих м’язів спини. 3. Охарактеризувати глибокі м’язи спини. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
8.	М’язи живота. 1. Загальна характеристика м’язів живота. 2. Дати характеристику прямому м’язу живота. 3. Охарактеризувати косі м’язи живота. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1

9.	М'язи верхньої кінцівки. 1. Характеристика м'язів верхньої кінцівки. 2. Охарактеризувати м'язи поясу верхньої кінцівки. 3. Надати характеристику м'язам вільної верхньої кінцівки. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
10.	М'язи нижньої кінцівки. 1. Загальна характеристика м'язів нижньої кінцівки. 2. Охарактеризувати м'язи поясу нижньої кінцівки. 3. Охарактеризувати м'язи вільної нижньої кінцівки. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
11.	Поняття про фасції. 1. Загальна характеристика фасцій. 2. Надати характеристику фасціям на тканинному рівні організації. 3. Охарактеризувати фасції частин тіла людини. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
12.	Фасції людини. 1. Поняття "фасція". 2. Дати характеристику фасціям шиї. 3. Охарактеризувати фасції тулуба. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
13.	Зв'язковий апарат. 1. Загальна характеристика зв'язкового апарату людини. 2. Охарактеризувати роботу зв'язкового апарату людини. 3. Охарактеризувати зв'язки в тілі людини. 4. Зробити висновки щодо розглянутої теми.	1
14.	Основи динамічної анатомії. 1. Поняття "динамічна анатомія". 2. Дати характеристику загальної динамічної анатомії. 3. Надати характеристику індивідуальної динамічної анатомії. 4. Назвати основні методи досліджень у динамічній анатомії. 5. Зробити висновки щодо розглянутої теми.	1
15.	Анатомічна характеристику рухів і положень тіла у зв'язку з потребами практичної діяльності. 1. Загальна характеристика положень тіла людини. 2. Загальна характеристика рухів тіла людини. 3. Виконати морфо-кінезіологічний аналіз положень і рухів тіла людини. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
16.	Загальні принципи організації нервової системи. 1. Назвати основні принципи організації нервової системи. 2. Центральна соматична нервова система. 3. Периферична соматична нервова система. 4. Виконати порівняльний аналіз роботи різних видів НС. 5. Зробити висновки щодо розглянутої теми.	1
17.	Еволюція нервової системи. 1. Етапи еволюції нервової системи. 2. Охарактеризувати дифузно-вузлову НС. 3. Охарактеризувати вузлову НС. 4. Охарактеризувати трущастий тип НС. 5. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1

18.	Гістологія нервової системи. 1. Дати характеристику НС людини. 2. Будова нейрону. 3. Назвати основні складові нейроглії. 4. Зробити висновки щодо розглянутої теми.	1
19.	Класифікація нервової системи 1. Еволюція нервової системи. 2. Назвати основні принципи організації нервової системи. 3. Центральна нервова система. 4. Периферична нервова система. 5. Вегетативна нервова система. 5. Зробити висновки щодо розглянутої теми.	1
20	Центральна соматична нервова система. 1. Поняття ЦНС людини. 2. Назвати особливості будови головного мозку. 3. Будова спинного мозку людини. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
21.	Будова головного мозку. 1. Навести загальні відомості про головний мозок людини. 2. Особливості будови головного мозку. 3. Анатомічна характеристика оболонок головного мозку людини. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
22.	Будова спинного мозку. 1. Розвиток спинного мозку людини. 2. Функції спинного мозку. 3. Анатомічна характеристика сегментів спинного мозку. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
23.	Периферична соматична нервова система. 1. Значення ПНС людини. 2. Охарактеризувати функції периферичної соматичної нервової системи. 3. Характеристика складових ПНС. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
24.	Вегетативна нервова система. 1. Поняття “вегетативна нервова система”. 2. Дати характеристику складовим вегетативної нервової системи людини. 3. Надати характеристику симпатичного відділу вегетативної нервової системи людини. 4. Надати характеристику симпатичного відділу вегетативної нервової системи людини. 5. Зробити порівняльний аналіз та висновки щодо розглянутої теми.	1
25.	Естеziологія як наука. 1. Становлення естеziології як науки. 2. Проаналізувати функції сенсорних систем людини. 3. Класифікація сенсорних систем. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
26.	Зоровий аналізатор. 1. Загальна характеристика зорової сенсорної системи. 2. Охарактеризувати центральний відділ зорової сенсорної системи. 3. Охарактеризувати периферичний відділ зорової сенсорної системи. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
27.	Слуховий аналізатор. 1. Загальна характеристика слухової сенсорної системи.	1

	2. Проаналізувати будову центрального відділу слухової сенсорної системи. 3. Охарактеризувати периферичний відділ слухової сенсорної системи. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	
28.	Орган нюху. 1. Загальна характеристика нюхової сенсорної системи. 2. Охарактеризувати центральний відділ нюхового аналізатора. 3. Охарактеризувати периферичний відділ нюхової сенсорної системи. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	1
29.	Орган смаку. 1. Загальна характеристика зорової сенсорної системи. 2. Охарактеризувати центральний відділ смакової сенсорної системи. 3. Охарактеризувати периферичний відділ смакової сенсорної системи людини. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	2
30.	Орган рівноваги. 1. Загальна характеристика органу рівноваги людини. 2. Будова вестибулярного апарату людини. 3. Проаналізувати значення органу рівноваги людини. 4. Зробити висновок щодо розглянутої теми.	2
Усього годин		32

Самостійна робота:

№ з/п	Назва тем для самостійної роботи	Кількість годин
1	Анатомічні методи досліджень.	10
2	Типи конституції людини.	10
3	Типи з'єднань між кістками.	16
4	Поперечно-посмугована м'язова система.	30
5	Провідна система серця.	20
6	Класифікація судин.	20
7	Шкіра людини та її похідні.	20
8	Гіпоталамо-гіпофізарна система.	20
9	Автономна нервова система.	20
10	Рефлекторна дуга. Синапс.	5
11	Система органів рівноваги.	5

	Усього годин	186

Контрольна робота: відповіді на питання за тематикою лекцій та семінарів в усній або письмовій формі.

18) Основна література:

1. Коляденко Г.І. Анатомія людини: Підручник. / Г.І. Коляденко, – Київ: Либідь, 2007. – 384 с.
2. Маруненко І. М. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни / І.М.Маруненко, Є. О. Неведомська, В. І. Бобрицька– Київ : Професіонал, 2004. – 479 с.
3. Синельников Р.Д., Синельников Я.Р. Атлас анатомии человека: Учебное пособие. В 4 томах. / Р.Д. Синельников., М., Медицина. 1996.
4. Сміт Т. Людина. Навчальний атлас з анатомії та фізіології. / Т. Сміт.- Львів: БАК, 2002. - 240 с.
5. Тарасюк В.С. Ріст і розвиток людини. / В. С. Тарасюк, Київ: Медицина. 2008.– 400 с.
6. Федонюк Я.І. Анатомія та фізіологія з патологією. / Я. І. Федонюк, Тернопіль, „Укрмедкнига”, 2018.
7. Шапаренко П.П., Смольський Л.П. Анатомія людини. В 2 т. / П.П. Шапаренко, К.: Здоров'я, 2003. — 744 с.

19) Додаткові джерела:

1. Вовканич Л.С. Вікова анатомія і фізіологія: навч. посіб. для практ. занять / Л.С.Вовканич. - Львів : ЛДУФК, 2016. - 208 с.
2. Головацький А.С., Черкасов В.Г., Сапін М.Р., Федонюк Я.І. Анатомія людини. / А.С.Головацький. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – Т.1.- 3. – 368 с.
3. Коляденко Г.І. Анатомія людини: Підручник для вузів. / Г.І.Коляденко. — Київ: Либідь, 2001. — 380 с.
4. Сакевич В.І., Мастеров Ю.І., Сакевич Р.П. Посібник для практичних занять з анатомії та фізіології з основами патології. / В.І. Сакевич — Київ.: Здоров'я, 2003. — 514 с.
5. Трускавецький Є.С. Цитологія / Є. С. Трускавецький; ред.: В. С. Зацарний. – Харків: Вища школа, 2004. – 254 с.: іл.
6. Трускавецький Є.С. Гістологія з основами ембріології: Підручник для студ. природничих спец. вищ. пед. навч. закладів / Є. С. Трускавецький, Р. К. Мельниченко. – Київ: Вища школа, 2005. – 327 с.: іл.
7. Чорнокульський С.Т. Анатомія судин та нервів. / С.Т. Чорнокульський. – Київ: Книга плюс, 2009. – 120 с.
8. Чорнокульський С.Т. Анатомія м'язів. / С.Т. Чорнокульський. – Київ: Книга плюс, 2009. – 232 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://booksmed.info/anatomiya/1677-atlas-anatomiyi-lyudini-netter-navchalnij-posibnik.html>
2. <https://bookopt.com.ua/anatomija-ljudini-pidruchnik.html>
3. <https://www.booklya.ua/books/anatomiya-fiziologiya-515/>
4. https://shron1.chtyvo.org.ua/Fedoniuk_YaI/Anatomiia_ta_fiziolohiia_z_patolohiieiu.pdf
5. <https://anatom.ua/basis/video/>

20) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Оцінювання за семестр								Підсумковий (модульний) контроль	Сума
Змістовні модулі									
1	2	2	4	5	6	7	8		
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

21) Умови допуску до підсумкового контролю:

- Відвідувати лекції (онлайн/офлайн);
- Відвідувати практичні (семінарські заняття);
- Активно працювати на заняттях, відповідати на питання, готувати даткові завдання, робити доповіді);
- вивчати тематичний матеріал передбачений самостійною роботою;
- наявність поточної та підсумкової контрольних робіт;
- дотримання умов академічної доброчесності.

22) Політика щодо академічної доброчесності:

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною та отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується нормативним документом КНУБА [Положення-про-заходи-щодо-підтримки-академічної-доброчесності](#). У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач має право змінити тему завдання.

23) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3818>